

Magyar Ország.

Kedves Hazánknak minden Vármegyében fognak mostanában Közönséges Gyűlések tartatni. Ezeknek örvendetes fő tárgya lészén, egygy olly szép Feleletnek készítése, mellyet érdemel a' Fejedelemnek Magyar Nyelven tett, 's általunk már más ízben magasztaltt kegyelmes Ajánlása. Nemes *Poson* Vármegyében, ezen folyó Hónapnak 18-dikára van téve a' Gyűlés ideje. Erre, nyomtatott Magyar Kerülő-Levéllal hivogattatnak a' Nemes Vármegyének nagyobb és kisebb méltóságú Tagjai, mellynek meg látására valamint minékünk repesett a' szivünk: úgy hisszük, hogy annak olvasásából minden jó Hazánkfiai különös örömet fognak venni. Imhol van annakokáért az említett Magyar Kerülő Levél, melly nevezetessen egy Gróf Úrhoz küldődött fel ide Bérsbe.

* * *

Nemes Hazánk' Megyéiben tartatott több rendbéli Generális Gyülekezeteknek alkalmatosfágával öszve gyűlt Tekintetes Státusoknak és Rendeknek kérésére, méltóztatott Felséges Tsászári és Királyi uralkodó Fejedelmünk, az egész Ország' Rendjeit egyetemben, és ezen Vármegyének Státusait is, különöffen, maga Felséges Nevének

D

alá-

alá-írásával, Magyar nyelven el készítetű Rescriptuma által bizonyosfá tenni, hogy, minekutánna a' mostanság is tartó Háború után minden Tartományiban a' kivántt Békesfég vissza térénd, hogy tudniilik Ő Felsége azonnal Ország Gyűlését hírdetni, abban az Ország' Panaszait fel venni, és a' Státusokkal való Tanátskozása után, azokat orvosítani kívánnya: Hogy tehát ezen kegyelmes Rescriptumát Felséges Urunknak, Hazánknek szokása szerént, a' Tekintetes Státusoknak hírdetni, és arra illendöképpen felelni is leheffen, ugyan Felséges Urunknak engedelmével tettett Méltóságos fő Ispányi Hivatal' Adminisztrátorának, ezen Vármegye béli Tekintetes Rendeknek Generális Gyűlekezetét a' közelebb bé következő Esztendőben, Januárius Hónapnak 18-dik napjára, szabad Királyi *Poson* Városába rendelni. Mellyre Excellentiádat, Tifztem' hivataljához képest, alázatosfan invitálom.— Többnyire pedig Grátziájában (kegyesfégében) ajánlott állhatatosfan maradok.

Posonban, 30-dik Decemb. 1789.

Excellentiádnak

alázatos Szolgája

Makripodáry Miklós.

Na-

Nagyon le köteleznék bennünk et azon
Érdemes Hazánkfiak, kik a' Nemes Várme-
gyék' végezéseiket 's feleleteiket, velünk
közleni méltóztatnak.

Munkáts

ról ezt írja közelebb egy Barátunk: Vala-
merre jöttem *Munkáts* felé *Bétsből*, min-
denütt szépeknek láttam az őszi vetéseket.
Itt a' búzának 's gabonának árra tűrhető;
a' zabnak pedig éppen tsekély, a' mostani
időhöz képest. Mert 6 Márijáson köblét,
(4 vékát) eleget vehet az ember. — A'
fok zabot szüntelen hordják *Lengyel Or-*
szágból. Még hátra vagyon 300 köből szál-
lítani való. A' fok liszt is vissza takarodik,
mellyet O Felsege fok költséggel szállíttatott
oda ez előtt 2 észtendőekkel.

(Ott is lessz pedig szükség a' lisztre 's
másra is; mert a' mint *Budáról* írják, Jan-
5-dikéig, meg kellett 11 gyalog Batalionok-
nak, és 2 Dragonyos Reg. eknék Magyar
Országból *Gallitziába* indulni, mellyek a'
Tsászar, és *Karátsay* könnyü Lovas Reg.
jeivel fognak ott egy vigyázó sereget for-
málni. Az említett 11 Batalionok név szerént
az *Eszterházi* Miklós Reg. jéből; a' *Devins*
éből; a' *Pálfy*-éből, és *Gyulaiéből* valók.
A' Dragonyos Regementeknek egyike, a'
Toskánai Hertzeg *Jósefé*, a' másik pedig

H. *Valdeké.* — A' vigyázó seregnek fő Kormányozójaúl, a' mint értettük, Hadi Tármeister *Collorédó* Ventzel Úr rendeltett *). Al-Kormányozók lesznek, *Sauer*, és *Hormancurt* F. M. Lieut., és *Karátsay* Generálmajor Urak. — Ki tudja, nem változik e' rövid időn, a' vigyázó seregnek mostani neve, 's ahoz képest nem nevekedik e' a' száma is!)

Bánát.

Lugos. Dec. 26-dik napján. Oberstl. *Liptay* Úr, a' ki 2 Batalionnal, a' *Pálfy* és *Lattermann* Reg.ikből *Gladovánál* áll, jelentést tett F.M.L. G. *Vartensleben* Úrnak, hogy az ellenség, a' mostani lágy idő alkalmatosságával, nagyon csoportozik öszve a' *Timok* vizinél, 's azon a' tájjon lévő falukban; és hihető, hogy *Gladovára* tette a' tzelt: mi nekokáért küldene a' kormányzó Gen. Úr minél hamarébb segítséget. — Erre nézve, mindjárt el rendeltetett oda 1 Osztály az *Erdödy* Reg. jéből, és a' *Reisky* Gyalog Reg. je. A' Húszárok tegnap meg indulnak, napjában 3 Státziót mennek, és az első pihenő napjok (Rashtag) *Mehádiában* lesz.

A'

---

*) Gróf *Collorédó* Ventzel, közelebb lépett Hadi Tármeisterségre, Gróf *Mitrovszkival* együtt.

A' Gyalogság is sebefs lépésekkel fog mindenütt marsirozni.

Más *Bánáti*, és *Szerimi* Levelek azt bizonyítják, hogy a' *Timok* vizinél, *Branovátzky* Úr kormányozása alatt állott szabad feregünknek egy részét le szabadlalták, más részét pedig szélllyel kergették a' *Törökök*, két palánkjainkat is el foglalták a' *Timok* mellett. *Gladovától* más fél órannyira állanak, a' honnan 3 Követeket küldöttek Oberstlieut. *Liptay* Úrhoz, egy irásfal, melly eránt azt kérték, hogy küldje azt az Oberstlieut. Úr, *Laudon* fő Vezérhez. Fogadták, hogy míg meg érkezik a' fő Vezér felelete, ök addig semmit nem inditanak a' miéink ellen: de az Oberstlieut. Úr se bán-tsa ám öket. A' szabad feregbélieink ellen, úgy mondották, azért költék ki, mivel azok, fok helylységeiket ki pusztitották. — Az Oberstlieut. Úr, el küldötte a' *Török* irást *Belgrádba*, egy *Lattermann* Reg. béli Hadn. Ertel Úrtól, a' ki Dec. 30-dik napján érkezett a' *Belgrádi* Kommandánshoz, F. M. Gr. *Vallis* Úrhoz.

Ö Felsége Kurirt várt *Liptay* Oberstlieut. Úrtól, *Gladova* Várából: de az még ez ideig sem érkezett. — Nagyon tartanak itt töle, hogy talám *Jussuf* Base környül vette a' Várat.

BÉTS.

B É T S.

Ö Felsége, Jan. 9-dikére virradóra, — — roffzúl kezdett lenni, úgy hogy a fő Orvosnak B. *Störk*-nek éjtszakának idején kellett az Udvarba menni. Tegnapi ismét jobban érezte magát.

A' napokban H. *Kaunitz*, magához hivatta Cardinalis *Migazzi*, és jó darab ideig beszélgetett vele. Ezen beszélgetés, azzal a' Kurirral való beszélgetés után lett, a' ki a' *Bélgiumi* Pártosok küldöttek ide Bétsbe.

Laudon fő Vezér friss egészségben van, 's gyakori igen kedves Vendége Ö Felségének. Meg is érdemli, hogy örömmel botsássa a' Felség magához: egygy olyan Hérost, a' ki annyira be vezette az *Austriai* Házat a' Szerentse és ditsőség Templomába. Melly nagy tiszteletben legyen ez a' nagy Ember a' Törökök előtt is, nyilván valová tette közelébb maga az új nagy Vezér, a' ki egy Török irást, egyszermind *Frantziára* is fordítva, drága ajándékok mellett küldött *Laudon* fő Vezérhez. Az ajándékok állottak holmi drága edényekben lévő jó szagú szerekből, 's arannyal, ezüsttel, és selyemmel ki varrott drága keszkenőkből.

Nagyon beszéllek, hogy *Laudon* fő Vezér lovai onnan alólról mind fel hozatnak, 's itt a' Magyar Nemes Testőrök' istállójában

ban lesz addig helyek, míg innen *Tseh* Országba küldetnek, a' hová menendő maga is a' fő Vezér. — Ezt nem állíthatjuk mint valóságot, hanem csak úgy jelentjük, mint hírt, és kívánjuk, hogy tsupán hírnek is maradjon. Mert nem jó volna, ha mostanában szükség lenne *Tseh* Országban *Laudonra*. — Igen meg vérzenék a' Sasok egymást, ha öszve kapnának.

Magyar Ország' Primásfa, Cardinális Hertzeg *Battyáni*, magyarossan mutatja magát Bétsben. Az el múlt héten, egy magános mulattságban is, talpig érő prémes Magyar Papi ruhában jelent meg. — Mikor az ilylyen nagy Hazánkfiai a' Magyar Köntös alatt Magyar szívet hordoznak mellyeikben: akkor minden jót lehet reménylenünk.

A' Redutok el kezdődtek itt a' Farsanggal együtt. Azt írja egy *Durlach* Reg. je béli Vitéz az *Allion* hegyéről, hogy nekik is vagynak Redutjaik: de utánna teszi mindjárt előbbi szavainak, hogy azokban nem ranársos volna tántzolni; mert Török golyóbisok elegyednének a' tántz közibe, mellyeket reggeltől fogva ésvig botsátgatnak az *Orsovaiak* *). — A' melly Redutokról
mi

---

*) Dec. 18-dikán, 180 lövést tettek, ágyú golyóbisfal a' miénk felé, és annyit még nem is tet-

mi szóllunk, azok alatt értetnek azon közönséges mulattságok, mellyek tartatnak az Udvar Palotája két igen pompás, és nagy Száljaiban, mellyeknek egyike ugyan csak nagyobb a' másiknál. Két forintért személly választás nélkül bé mehet akarki, és mulathatja magát estvéli 9 órától fogva, reggeli 5 óráig. Rend szerént állortzával, és maskarákban szokás meg jelenni. — A' kissebb Szálban ingyen fog a' télen által egygy hétben egyszer muzsikát tartatni Ö Felsege, az ide való fő Mélróságok', és külső Országi Követek' számára. — A' Redutokon kívül, egymást érik Bétsben, a' kissebb és nagyobb mulattságok.

A' *Magyar és Német* örökös Tartományokban 21 Ispotállyaik vagynak a' *János* sizerzete könyörülő (Misericordianus) Tagjainak. Ezekben 11,209 ember társaink találták, az el múlt esztendő le folytával nyavalyáik ellen menedék helyeket, a' vallásra való minden tekintet nélkül. Ki jöttek újj életre 9969, és csak 1240 hóltak meg. Leg nagyobb részek, Tartományainkbélieliekből állott. Vóltak ugyan csak idegenek is, Eu-

ro-

---

rek vólt soha. De nem okozhattak semmi kárt.

ropának minden részeiből; hárman Ásiából is, és egy Afrikából. — Meg felelt hát nállunk a' *Könyörülő-Rend* szép neveztének,

Austriai Belgium.

Az el hajlott Belgákat próbálták *Ferrari* és *Lilien* Generál Urak szép szóval visszatéríteni, Ő Felsége hűségére. — Tudván

ők azt azonban, hogy egy könnyen nem vál meg akarmelley Fejedelem is, méltó jussal birt Koronájától: azért rajta vagynak tüzzel vaffal, hogy fegyveres népek számát minél nagyobbra nevelheffék. *Angliából's Hollandiából* is szerzik a' szükséges hadi készületeket. —

a' tisztelet, mellyben tartatik *Vandernoot*. Nevezik azt *Halhatatlannak*, a' Belga Nemzet *Franklin-jának*, (valamint *Vandermeers-et*, annak *Vashington-jának*. *) — A' képét a' mellyeken viselik. A' fő Kormányozó Széknek Fejévé tették; *Brüsszelnek* egy fő úttzáját, melly eddig *Ujj Úttzának* hivattott, a' Nevéről nevezték **). Midőn Dec. 18-dikán, közelgetett volna, *Bredából* jöven, *Brüsszel felé*, ágyú lövésfel, és minden harangok meg vonásával adták hirrő a' jövetelét. A' fegyveres nép, muzsika szó-

*) *Franklin*, és *Vashington* állították azon lábra az Angliától el szakadt *Amerikai Tartományokat*, mellyen most állanak.

***) A' *Tsászár* úttzáját, *Patrioták'* úttzájává bér-málták.

szóval, és a' Brüsszeli Uraságok egész pompájokban, ki mentek eleibe; — — — — —, és úgy vitték be, fok ágyú ropogások, és öröm kiáltozások között, muzsika és harang szó alatt a' Szent *Gudula* Templomához, a' hol a' Papi Rend különös tisztelettel fogadta. A' Nemes Testörzök vezették, ki vontr karddal, a' Karba; és ott az Udvari Strázsák vették körül. A' nagy pompával el énekelte *Te Deum* után, egy Vendégfogadóba vitték; onnan eszve a' Játék néző helybe, a' hol azon Lozséba (Loge) ült, melly az előtt a' fő Kormányozóké volt. *Voltérnek* ama nevezetes szomorú játékát jádzottatták előtte, mellynek ez a' neve: *César Halála*. De a' Játék vége felé, nem akarták hallani azon hathatos beszédeket, mellyeket a' *César* meg igazítására, *Antonius* szájába adott *Voltér*: azért is félbe kellett hagyni a' jádzó személyeknek beszédjeket. Estvéli 5 órakor már kezdték minden házak ablakait meg világosítani, és az éjtszakának nagy részét nappallá változtatták. Más nap, a' Rendek Gyülésébe ment *Vandernoot*, és a' nép ki akarta fogni lovait a' kotsijából, hogy maga vonja azt: mellyet mindizáltal meg nem engedett *Vandernoot*. Egy *Brüsszeli* Levélben azt olvassuk, hogy a' Gyülésben *Vandernoot*

Mani

Manifestumát be vették, és a' Gyűlés Könyvébe be irták. Továbbá, a' 3-dik Rendet, a' két elsővel egyesítették, és el végezték, hogy a' fő Helyek' Dekánnyainak székek, és szavok legyen a' Státus Gyűlésében.

Frantzia Ország.

Az el múlt Decemberben, két Tagjai vagdalkoztak meg a' Nemzet Gyűlésének, a' többek között egymással; úgymint ama hires Gróf *Mirabó*-nak iffjabbik Öttse, és Gróf de la *Tour Mea Bourg*. *Mirabó* febet is kapott a' mellyén. Meg tudván az öreg *Mirabó*, hogy az Öttse ittas volt *), midőn öszve kapott *Mea Bourg*-gal, szemére lobbantotta botránkoztató tselekedetét: de ez, úgy meg felelt, hogy a' Bátyjának szeme szája el tölt belé. E' volt t. i. a' felelet, hogy már a' Bátyya, úgy is minden vétkeknek eleven summája, ő tehát nem akarta, hogy ez is hibázzon a' Familiában. — Tartsa magának a' *Mirabó* Familia ezt a' ditsőséget!

A'

---

*) A' Nemzet Gyűlésébe is részegen ment be Dec. 15-dikén, és olly illetlenül 's gorombául viselte magát, hogy mindnyájan fel indultak ellene, 's ki akarták örökre tiltani a' Gyűlésből; hanem még is utollyára elégnek itélték, tsupán fel jegyezni ezen gyalázatos maga viselését, a' Gyűlés Könyvébe.

A' *Tulon*-iaknak izent a' Nemzet Gyü-
lése is, hogy ereffzék el a' nállok fogva
lévő Tengeri Tízfzetek: de erre éppen csak
annyit hajtottak a' *Tulon*-iak, mint a' Király
parantsolatjára. — Ketten se tesznek hát már
most annyit, a' Nemzet Gyülése, és a' Ki-
rály, a' mennyit tett maga a' Király, míg
le nem vetkeztette azt, a' Nemzet Gyülése,
Fejedelmi hatalmából.

Párisban már másszor is rebesgették,
hogy a' *Frantzia* Udvar fok milliót küldött
vólna a' *Bétsi* Udvarnak. Ezen, a' Párisi
Tsászfári Követ, Gróf *Mercy Argenteau*,
igen meg indúlt, 's irt Gr. *Montmorin*-hoz
a' *Frantzia* Király Ministeréhez, a' ki felelt
is kívánsága szerént a' Tsászfári Kövernek.
Akkor úgy láttzott, mintha le tsillapodott
vólna az a' fundamentom nélkül való hír;
de most újra teli kezdett lenni vele *Páris*
Városa. Mellyre nézve, meg kérte a' Tsá-
szári Követ, Gr. *Montmorint* hathatóffan,
hogy az afféle mende mondanak venné ele-
jét. A' *Frantzia* Minister, irt vissza Gróf
Mercy-nek, 's azt vallya irásában, hogy,
miólta ő reá vagyon bizva a' külső Udvarok-
kal való dolgoknak vitele, pénzt éppen nem
kért a' *Bétsi* Udvar, az ő Udvaroktól, 's
nem is kérhetett. — Ezt, tökéletes igaz-
sággal bizonyíthatja; arról is meg van pedig
gyö-

győzöttetve, hogy az előtte volt Minister idejében sem volt soha a' Tsászár pénzbeli kívánságáról szó. Szabaddá hagyta a' Frantzia Minister Gróf *Mercyt*, hogy tettzése szerént tselekedhesen mind ezen, mind pedig a' még Juliusban adott feleletével. Ki is nyomtattatta Követünk mind két Levelét a' Ministernek: — — — — —

A' Frantzia Ország Kasszájába úgy fél fér a' pénz, hogy ha *Necker*, és *de la Borde* nem lettek volna, a' Bankrutot (*Banqueroute*) nehezen kerülhette volna el Fr: Ország: még is midőn Dec. 18-dikán fel olvasták volna, a' Nemzet Gyűlésében azon Levelet, mellyben a' volt, hogy egy *Genevai* Társaság 900 ezer Livrát ajánl a' Fr: Nemzetnek, erántta való háladosfágának jeléül, mellyel tartozik Frantzia Orzágnak, mint szüntelen való védelmezőjének: igen hidegen vette a' Gyűlés ezen szép ajánlást, és azt mondotta, hogy ha a' *Genevaiak* úgy ajánlanák azon ajándékot, mint idegenek: pé-

vet. — Meg kell nyitni az erizény ízajját: 's mindjárt nem lessz, mit irigyleni. —

Valóban adta közelébb *Velentze* is követésre méltó példáját a' könyörületesfégnak, és munkás felebaráti szeretetnek. Mert a' mint írják, közel reá telik 40,000 aranyra, azon felebarátjaiknak fel segéllésekre való pénz, kik a' minapi nagy égésben megkárosodtak *). Találtattak olly nemes szivü Uraságok, a' kik egynehány száz 's ezer aranyonként adakoztak szerentsétlen ember társaik' számára, 's igyekeztek azokat valamely részben meg vigasztalni.

Spanyol Ország.

Madridból írják az el múlt Nov. 19-dikén, hogy a' Királly parantsolatjából, ki kellett onnan 14 napok alatt menni, a' fő Méltóságokat (Grandes) ki vévén, mind azoknak, valakiknek ott létekre semmi szükség sints. Örven arany büntetéssel volt megkötve ezen rendelésnek a' tsomója. Ott is hagyták *Madridot* 20,000: de még is felylyebb ment volna a' kenyér arra; hanem a' Király 4000 forintnál szaporább summat áldoz fel hónaponként a' magáéból, hogy a' nagyobb drágaságot meg akadályoztathassa.

*) Akkor el égett a' fok betses írása ama hires, és igen tudós *Sarpi Pálnak*, a' kívül méltán dítsekedhetik a' *Servita* Rend: valamint *Pagi* Antallal a' *Franciscanusok*; és *Ganganelli*-vel a' *Minoriták*. — *Sarpi Pál* (Fra Paolo, Paulus Venetus, Paulus Servita) munkái között, leg nevezetesebb 's kézben forgóbb a' *Tridenti Gyűlés* Historiája, melly Olaszból, majd minden *Európai* nyelvekre által fordítottatott.

Küldjük a' Gr. *Gyulai Sámuel* Reg. nek képét.
Költ: *Bétsben*, Jan. 12. napj. 1790.

N. N. Felegyházi Úr, Kötésze írtja.

mezzotte Professor Conti 1789.

GRÓF GYULAY SÁMUEL REGEMENTJE

Magyar Ország.

Nagyidáról (Kassa mellől). érkezett hozzánk a' napokban egy szép Levél, mellynek Irója faját nevét ki nem tette; hanem tsupán így fejezte bé irását: „Ezt kívánja (t. i. hogy feljöjjön a' Magyarok' Napja) egy Hazája boldogságát óhajtó Hazafi.“ — A' Levélnek szavai ezek: „Melly nagy háladarossággal tartozik a' Magyar Haza, az Urak' nemessen törekedő Társaságának, azt minden egyenes ítéletű Hazafi által láthatja. Mert tsak hat hólnapok le folytával is sokat tsinált ezen érdemes kis Társaság annak ki pótolására, a' mit Öseinknek káros szunnyadozása el mulatott. Bezzeg kezd már most a' Magyar' szeme is nyílni; most látja már, mit ártott magának azzal, hogy ő a' Hazai nyelve helyett, tsak az idegen, vagy a' *holt nyelven*, a' *Deákon* kapdosott. (Tudja azt bizonynyal a' Levél Iró, hogy a' Deák nyelv követésre méltó remek. Tsak azt hiszi kétségség kívül mint mi is, hogy nem kellett vala a' Hazai Nyelvet érette meg vetni; sőt inkább azon kellett volna igyekezni, más palérozott Nemzeteknek példájok szerént, hogy nyelvünk minél inkább által formáltathatódjék a' Deák nyelvnek tökéletesfégére.) Arra kérettetik ezen nagy dítséretet érdemlő Társaság, hogy a' Hazai Nyelvet gyámolító más Társaságokat, 's magános Hazafiakat arra

E

ser-

ferkentgeffe kiváltképpen, hogy a' más nyelveken készültt nevezetes *vig*, *szomorú*, és *elegyes* Játékoknak Magyarra való fordításán igyekezzenek *), mellyet más Nemzetek sem szégyenlertek, 's vették is hasznát. A' Magyar Játékoknak olvasásán leg inkább fognak kapni Országunk' Affzonyai: pedig ezek Országokat hódíthatnak. Ezek ragasztották fel főképpen a' szomszéd nyelv lakatját a' Magyar szájra; ezek vehetik is azt onnan le. Ha magok hozzá édesednek az Affzonyok szép Nyelvünkhöz: Kisaffzonyaikkal is az az eránt való hajlandóságot szopartják bé még a' téjjel, 's azután is abban kívánják őket főképpen gyakoroltatni. Ezek, meg tselekedhernék még azt is, hogy kedves Hazánknak nagyobb Városaiban, 's a' fő Méltóságok' Udvaraiban Magyar *Játék-Néző-Helyek* emelkednének. O! ha e' lenne! — Itt mindent kíván a' Levél Iró, valamit tsak egy olyan buzgó Magyartról lehet várni, a' kiből a' Hazai szeretet szól ki.

Utól irásban azt tette, az elő adott betűses Levélnek nagy érdemű Irója: „Vallyon
nem

---

*) Igyekeznek is. — Itt Bétsben is fog rövid időn egy remek Darab Magyar köntösben meg jenni.

nem jobb volna e', ha mi is fel vennénk a' Levelekre való rövid, 's Magyar Boriték-Írást *), és el hagyván a' hosszú Titulusokat, csak ezt íránk a' Levelek' homlokára: — — Úrnak, vagy Asszonynak adassék."

Györből így ír egy érdemes Hazafi: „Györben is, a' hol pedig már inkább el főgorosodtak Hazánkiai, mint másutt, igen mohón kapják a' Magyar Könyvek' olvasását. Melly öröm, midőn az ide való Könyv-Tárházatskában, ez, *Kasszandrát*, amaz, *Jungnak* éjtszakáit; egy Magyar Nimfa az *érzékeny Leveleket*, más *Kartigámot*, vagy *Révaynak* tsiklandoztató hivatással fűszerfázamazott Enekeit kéri és kapja olvasásra. E' szokás, a' Németeknél nem újság; de Hazánkban több példára alig mutathatunk, itt pedig *Miller* Úr állította fel e' Tárházatskát, még harmadéve, özvegy nyelvünk körül hűségesen dajkálkodó Férjfiaknak javallásából. Vajha leg alább minden nevezetesebb Városainkban találkoznék eggyegy buzgó Hazafi,

E 2

a'

---

*) Nagy örömmel jelenthetjük, hogy minékünk számos Olvasóink vagynak, kiknek Magyar Boriték Írás alatt jár munkánk. Ezeknek leg nagyobb részét teszik a' *Szebeni* és *Budai* Méltóságok, kik között, minden betsületnél, és szeretetnél nagyobb Haza - Leányi is vagynak.

a' ki e' ditséretes példát követné! az elől forduló tsekély alkalmatlanságot, a' Közjóért el viselhetné: — — a' könyvekre ki adott pénz pedig, uzsorájával meg térne apródoként. Boldog Környék, a' hol a' Haza szeretete olly véletlen változásokat szerzett; mert önnön *Miller* Úr szája vallása szerént, most nem kapnak annyit a' bomhérdz könyveken, mint a' Magyarokon: tsak a' kár, hogy még ezekben nem igen lehet válogatni. Lehet, hogy az alföldön, 's *Erdélyben* külömbkülömbféle könyvetskék jövögetnek napfényre: de mi nálunk esmeretlenek maradnak. Az Urakat úgy nézem, mint a' Haza szeretetét közönséges mozgásba hozott eleven rugókat: leg jobban el indíthatják az Urak a' Könyvek forgását is (circulációját), az azokról való Jelentéseikkel, melyet megtehernek: mert valahol tsak Könyv nyomtató műhelyek vagynak Hazánkban, mindenütt találkozik könnyen eggyegy jó Haza-Fi, a' ki a' Sajtóban lévő Könyvekről örömezt hírt ád az Uraknak: mint p. o. *Posonban*, a' T. Kis Pap Urak; *Győrött*, vagy *Révay*, vagy *Rajnis*, vagy magam is. — Én (*Szulmán*) bátorkodom szolgálatomat ajánlani, akarmiben tertzik velem parantsolni, a' mi tölem ki telherik. *Kassán*, a' Társaságnak valamellyik Tagja; *Pétsett*, T. *Bertits* Úr. " 's a' t.

Ketskeméti Ref. Prédikátor T. Göböl

Gáspár Ur két gyönyörű Munkáit küldötte közelebb hozzánk, mellyek még mi előttünk eddig esmeretlenek voltak. Eggyiknek ez a' homlok írása: *Utazó Lélek*, az az szélylyel járt gondolati eggy olyan Léleknek, ki az embereknek Társaságát egy keveffé el hagyván, fel repült a' Naphoz, és azzal eggyütt a' Világnak bizonyos részét bé járván, utazásáról számot ad. — — által. A' másíknak: Az első Embernek el esése, és az azt követő mind szomorú, mind örvendetes dolgok; hét Énekekbe foglaltatva, *Durand Dávid Londonban*, a' Frantzia Ekl. Prédikátora, és a' Kir. Tudós Társaság Tagja által. — Magyar nyelvre fordította — —. Mind két munka Magyar két forú Versekben vagyon. A' magunk tapasztalása, 's belső érzése vallattatja velünk, a' Haza örömére, és a' tudós Szerzőnek érdemlett ditsősfégére, hogy nem tsak el nem veszett; de valóban nyertes óráíknak fogják tartani minden okos és jó Haza-Fiak 's Leányok azon órákat, mellyeket ezen Könyveknek olvasására fordítándók. Mert a' *hasznos* elegyítve van azokban a' *gyönyörködtetővel*. Az elő adás tiszta, szép 's kellemetes magyarságú. Az elsőnek majd minden foráiból a' Hazai szeretet tündöklik ki.

A'

A' meg bersülhetetlen *Mindenes Gyűjteménynek*, Jan. 9-dik napján költ Darabjából kivántuk ezen következő Tzikkelyt ide iktatni. „Nem kevés örömmel értettük a' napokban eggy nagy érdemű Hazafinak Leveléből, hogy a' *Pozsoni* Semináriumban a' Nevendék Papok a' közönséges Letzkéken Magyarúl kérdeztetnek, 's a' leg tisztább Magyarsággal felelnek a' fel tetti kérdésekre. — Nevezetesek ezek között a' született Nyelveket elébb mozdító nemes Iffjak között következők: T. T. *Blázovits* János, *Csáky* Mátyás, *Guzrányi* Bálint, *Ján* József, *Karátsonyi* József, *Kováts* Antal, *Németh* Sándor, *Péterka* József, *Sárfitzky* Mihály, *Smodits* János, *Tágen* Mihály, *Valovits* Ferentz, *Vizlendvay* József.

(Nagyobbra is lehetett volna ezt a' Laistromot szabni.)

Ugyan onnan írják, hogy sok Iffjak, a' kik születésekre nézve *Tótok*, a' Magyar Nyelvnek leg szorgalmasabb tanulójik 's pallérozójik. Sőt hiteles beszédek 's Levelék után, némelly T. Vármegyéknek különös dítséretekre említherjük, hogy, noha nagy részint *Tótok*, még is azt sürgetik, hogy mind a' Polgári, mind a' Törvényes dolgok Magyarúl follyanak a' Hazában. — Ezek a' nemes Hazafiak gondolóra veszik

azt,

azt, hogy ha egy két Vármegyében a' Tót nyelv talán tsonkulást szenvedne is, azért el nem töröltetik az; mert virágozni fog *Silésiában*, *Tseh* Országban, 's a' *Muszka* Birodalomban; de ha a' Magyar Nyelv Magyar és Erdély Országban el törölterik: úgy az egész Világról el töröltetik, 's nem lesz többé a' Nemzetek között semmi helye ennek a' vitéz népnek, mellynek mind a' napkeleti, mind a' napnyúgotti Tsászárok hajdan adót fizettek.

Valóban kívánni leherne, hogy a' mit a' *Pozsoni* Semináriumban a' nagy érdemű Professzor Urak már szokásba vettek; ugyan az gyakoroltatnék az apróbb Oskolákban is. Úgy két három esztendeig a' szegény paraszt gyermekek többre mennének a' nekik szükséges Tudományokban; mint most hat esztendeig. — Hogy a' Protestánsok a' normáról félnek, egyik fő oka az, mert látják, hogy az a' Haza nyelvét és a' Nemzetet el fogja törölni. Taníttatnának tsak mindenek Magyarúl a' norma szerint, 's maradnának meg az Oskolák a' régi vigyázók alatt, mindjárt könnyebben hajlanának hozzá. “ —

Melly igen rajta vagynak átaljában a' Tisztelendő Nevendék Pap Urak Nyelvünk gyarapításán: bizonyítják sok szép Magyar Verseik, mellyeket hova tovább nagyobb
szám

számmal 's tökéletesféggel botságtatnak Világ eleibe. Tsak most egymás után négy rendbéli Verseiknek hozzánk való küldésével tisztelrek meg bennünket ezen jó növésű plántái a' Magyar Anyaszenteggyház Kertének. Az említett kedves ajándékoknak hátrma Pest-ről, eggy pedig Pofonból való. Amazok között eggynek ez a' homlok írása: *A' vitézlö győzedelmes Magyaroknak örök Oszlopáról való Verseik, mellyekkel édes Hazáját meg tisztelte eggy Pesti Nevendék Pap.* (T. Reidlinger Úr *). — A' másikkak: *Nagy méltóságú, és fő tiszteletű Sellyei NAGY IGNÁTZ, Székesfejérvár' első érdemes Püspökjének siralmas hamvain lett szomorú Dal.* B. P. K. (T. Bernárd Péter Úr) Nevendék Pap által, 1789. Nyilas havának 8-dikában — A' harmadikkak: *Vigsággal elegyes szomorú Versengés.*

(Betses Nevét a' T. Szerzőnek nem tudjuk.)

A' Pofonból küldött Versekknek ez a' homlok írása: *Mélt. és fő Tiszt. Sellyei NAGY IGNÁTZ Úrnak 's a' t. emlékezete.* Szerzőjök T. Fejér György Úr, kit léfzen szerentsénk bővebben is meg esmeretni érdemeiről a' Hazával.

*) Ezen T. Úr, szép Deák Verseket is adott k^l illy homlok írás alatt: *Triambeutica Pannoniae victricis.*

VnDIqVe CVM felIX resonat VICtorIa pVgnas.

+ Rosenbacher

Szebenből írják, hogy *H. Hohenlohe* feregeinek a' még eddig Erdélyben tartózkodott része is, *Oláh Országba* fogna által költözni. Az idő igen engedelmes, és az utak járhatók.

Ó Gradiska. Dec. 26-dik napj. „Ezen engedelmes időben szakadatlanul mennek a' hajók a' Száván *Belgrád* felé. A' kereskedés Igazgatója *Schick* Úr, alkalmas nádméz és kávé szállítatott oda, és már egy le révő helyes (*Depositorium*) is nyittatott. (Nem lessz hát *Belgrádban* olly drága a' nádméz, és kávé, mint *Bukarestben.*) — A' *Stuttz*osok között, kik a' *Tót Orzági* Reg. ekből ízedettek vólt öszve, hárman kaptak ezüst érdem pénzt, *Belgrád* alatt mutatott jó magok viseléséért; úgymint: *Obsits* Strázsam. a' *Péterv. Reg.* ből, *Bosnyák* Kápr. a' *Gradiskaiból*; és *Verkovitz* Jakab Közlegény, a' *Bródiból*. — A' *Hadi Tanátsnak* Rendelése szerént, egész zsöldöt fognak kapni, míg élnek, azon köz *Határnokok*, a' kik *Berbir*nél lett meg sebesedések által alkalmatlanokká lettek a' szolgálatra: a' melly különös jótéremény, és a' többeknek nagy ösztöne; mivel egyébaránt a' *Határnokok*, ha nem szolgálhatnak, semmi fizetést nem kapnak. — A' *Bosznnyákok* még tsendesesen vagynak a' mi határunk erányában: de a' *Horvát* széleken éppen nem jó szemmel nézik, hogy a' miéink készítettik derekassan a' be vágásokat, 's *Tsárdákokat* biggyesztenek az örök eleibe. “

Glinából (*Horvát Orsz.*) az a' *Tudósítás* jött, hogy ott száma nélkül gyűjtik rákásra a' fok hordó lisztet, és temérdek zsák zabot.

Béts.

Ő Felsége fok érdemes nagyobb, 's
 kisebb rangú Vitéz Urakat fellyebb léperett
 mostanában; úgymint: F. M. L. Tige Urat
 Lovaság' Generáliságára. --- Gróf *Mitrov-*
szky, és *Collorédó* Ventzel F. M. L. Urakat
 (mint közelebb említettük vólt) Hadi Tár-
 mesterfégre. — Gróf *Nádasdy*, *Orosz*,
Huff, *Geneyne*, *Zehntner*, *Stuart*, *Lilien*,
Cavanagh, *Harnancourt*, *Kheul* Generál-
 Májor Urakat, F. M. Lieutenántságra. H.
D'Ursel Gen. Májort, Proprietáriuságra *).
 — Gróf *Keglevits* **), Gr. *Kálnoky*, *Sze-*
relem (Gr. Hadik Hufzárjai között vólt),
Mihályfi, *Mikovinyi*, *Davidovits*, *Hoditz*,
H. Fürstenberg, *Awersperg*, *Wolkenstein*,
Schneidauer, *Wälsch*, *Diesbach*, *Rehbach*,
Mongelas, *Kospoth*, *Seideler*, *Scheidlin*,
Belloti, *Klebersberg*, szám szerént 20 Ober-
 ster Urakat, Generálmájorokká.

Az

*) Az *Arberg* Drágonyos Regementjét adta neki ő
 Felsége.

**) A' Gróf *Eszterházy* Hufzár Reg. jének vólt eddig
 Oberstere, ezen nagy érdemű Gróf Ur. Vitéz-
 sége, mellyet a' Fejedelem most is meg jutalmaz-
 tatott, szól maga magáért. Példás Hazafiságát
 magasztaljuk mi háládatos szívvvel: és hírderjük
 örömmel kedves Hazáknak.

Az alsóbb rangú Vitéz Urak közzül, csak egynehány érdemes Hazánkfiat említtünk, a' kik egy foggal közelebb hágtak a' ditsőség póltzához: A' Gróf *Hadik Húszár* Reg. jéből, Iffjú Gróf *Hadik András* Ur, Májorságot nyert Ö Felségétől, *Laudon* fő Vezér ajánlására *). Már most a' Generál-Stabnál vagyon. Nem akarta t. i. ezen Iffjú Vitéz Ur' édes Attya, ama' jó szivü Ösz Héros, hogy Reg. béli fok élteffebb érdemes Tifzt Urak előtt vegye el az áldást kedves Fia. — A' *Devins* Reg. jéből Májorra lett *Büdösküti* Ur, a' Her. *Eszterházi* Antal Reg. jénél *Stipsits* Ur hasonlóképpen: hanem a' Gen. Stabhoz ment által. *Millorádovits* Ur is Májor már a' *Vukásovits* szabad Seregénél.

Gróf *Kolonits*, és Gróf *Pálffy* Miklós Kapitány Urak eránt, parantsolatot küldött Ö Felsege, a' Nemes *Vurmser* Húszár Reg. hez, mellyben vagynak mind ketten az em-
li-

---

*) Olly gyönyörű Levéllel köszönte meg Fő H. V. Gróf HADIK András Ur, kedves Fia eránt való gondoslágát LAUDON fő Vezérnek, hogy a' kik látták, meg vallyák: hogy érzékenyebb indulatokkal, és azokat elevezenben ki magyarázó szókkal írott Levelet talám gondolni sem lehet.

lített Vitéz Gróf Urak, hogy a' Májorságra való első nyilások övéik legyenek. Most mind a' ketten itt múlatnak. — A' Tsászáz Hufzár Reg. jénél Főhadnagyságra lépett Berko Úr, a' ki minden tsatákban különöffen ki mutatta vólt magát.

Török Birodalom.

A' Török Tsászáz ezen itt következő *Hatszerifet* *) botsátotta vólt a' *Kajmakán*-hoz **) Okt. 24-dikén.

Kajmakán Basa. — Mitsoda következősei lesznek ennek a' Hadnak? A' bátorság,

*) *Hatszerif*, *Kati-Serif*, vagy *Chatth-Serif* annyit teszzen szó szerént, mint *Szent*, *Nemes Irás*. — Így neveztetik azon parantsolat, melly egyenesfen a' Török Tsászártól jön, és a' melly alá némmellykor maga kezével szokta a' Tsászáz ezen szókat irni a' maga neve felibe: „Az én parantsolatomnak, a' maga formája és summája szerént kell meg lenni.“ Melly szók arany foglalattal, vagy más szembe tűnő módra különböztetődnek meg. Közönséggellen tsak a' maga nevét nyomatja alá, az úgy neveztetett *Nisandsiy Basa* által: hogy magát az írással ne fárassza. A' *Hatszerif* ellen nints femmi ellen vetésnek helye.

**) *Kajmakán*-nak neveztetik a' nagy Vezérnek Vitzéje, a' ki amannak *Konstantzinápolyból* való távól létében, avagy meg halálozása, vagy hivatalától való meg fosztatása alkalmatosfágával szokott

ság, buzgóság, vallás és a' betsület nintsenek többé, mellyek vezérlették, 's győzedelmessé tették az *Ogiakokat* (katonai rendeker), hogy ők az ellenségnek soha sem fordítottak hátrat, az *Ottománi Krónikák* szerint. A' feregeknek oda van a' bátorságok, és meg szaladnak mindenütt, a' hol hasznokat kellene venni. A' *Hiri Askeri*-nél (Ásiai Lovasság) nints semmi rend 's fenyték, és olly rendeletlenségeket 's kegyetlenségeket követ el, mind a' Táborban, mind a' marsirozás közben, mellyeknek az ellenség ellen sintsen helye. Lehet így hadakozni? O! senkit sem éleszt többé a' vallás buzgósága. A' mi Eleink, kik olly sok győzedelmek által ki mutatták magokat, nem szint' ollyan emberek voltak, mint mi? De a' mi el múlt,

el

---

kott helyébe tetetödni, ha t. i. ezen utóbbi esetekben, mindjárt újj nagy Vezért nem akar tenni a' Szultán. Midön van nagy Vezér, csak hogy jelen nints Konstantzinápolyban: meg kell azt kérdezni a' Kajmakánnak, ha valami főben járó dolog adja elő magát, és annak parancsolatjától kellettik végezését fel függeszteni. Mikellyt pedig a' nagy Vezér elő áll: már akkor nintsen efféle Kajmakán többé. — Vagynak ezen kívül még más úgy nevezetett Kajmakánok is: Konstantzinápolyban t. i. és Drinápolyban, a' kik tulajdonképpen való Kormányozói az említett két Városoknak. A' Konstantzinápoli rendes Kajmakán, mindjárt a' nagy Vezért követi a' rangban.

— el múlt az. — Kérem a' Világnak leg főbb Biráját, hogy ő mind ezen, mind a' más Világon, mind azokat, valakik a' vallás ösvényén hivek maradtak, fzerentsével és boldogsággal retézze; az árulókat pedig gyomlálja ki. Mostantól fogva, mindnyájunknak fel kell ébrednünk az álomból, a' mellybe mi eddig bé merültünk, és az eszközökről gondolkodnunk, hogy' állhassunk bosszút a' vallás ellenségein. Az az én akaratom, és buzgó fohajtásokat emelek fel azért az Egre, hogy a' kardot elébb hüvellyébe nem teszem, míg elég nem tevődik minékünk. Bizom a' Mindenhatónak kegyelméhez, és a' mi szent Prófétainkhoz, hogy az én kívánságaim nem maradnak meg halgattatás nélkül. De szükséges a' szemesfég, és munkásfág. Én le mondok a' tsendesfégről, és pompáról; és mást nem kívánok, hanem azon méltatlanságért való bosszú állást, mellyet szenvedett az én népem. Mindjárt, a' Tsászári Székbe való ülésem után, el akartam én menni a' Hadba. Nem ítélődött az tanátsosnak; és most látjátok, mik annak a' következései. Már hagyján: még ezt is a' mi vétkeinknek tulajdonírom; hanem igen szívetekre kötöm, a' seregeknek újra való egyesítéseket, az eleségről, a' lövéshez meg kívántató, egy szóval minden szükséges dolgokról való gondoskodást, és a' mindenekben való egyget értést. Én is el megyek a' Hadba: annakokáért mindent készen tartatok. A' *Drinápolyi* (Adrianopolis) utakat és Várat készíttessétek el; mert nem kell semmi időt el veszteni. Ha valaki környül nézne itt bennünket, mit tsínálunk: azt mondaná, hogy

mi

mi nem hadakozunk. Ha — a' mit az Isten ne adjon — az Ország fel fordíttatnék: nem csak reám nézve lenne az szerentsétlenség: hanem mindnyájan meg érzénénk azt — Semmi haszna osztán annak, midőn a' kár után bánkódik az ember. Ti mindnyájan egy Testnek Tagjai vagytok; kiki tartozik hivatala kötelességeit tellyesíteni. En egy vagyok Ti közzületek; és Ti veletek akarok muakálkodni. A' mi vallásunk tiszteletére, mindent meg kell tennünk, a' tellyes lehetsétségig. Az Isten segítségünk lesz nekünk, és mi bosszút állunk magunkért ellenségeinken. Folytassuk az Úrnak útján a' hadakozást. — Ejjel nappal kérem az Istent, hogy ő minékünk adjon győzedelmet, csak az Istenért, tselekedjétek Ti úgy a' magatok kötelességét, mint illik olyanokhoz, kik egy olly Udvarnak jó tétéményeiért háládatosok, a' melly őket nevelte 's tartja. Legyetek szemesek, és munkások. Gyalázatjára szolgál az a' mi vallásunknak, és Országunknak, hogy mi olly hitetlenektől hagyjuk magunkat meg aláztatni. Mindent, valami szükséges az én útamra, készíttsetek el. Az Isten legyen irgalmas, kegyelmes minékünk, és borsássa reánk a' maga áldását.“

Az elő adott *Hatserif*-nek, a' *Kajmakán*-hoz lett küldése után, kezdődtek osztán a' Török Tsászárnak maga részéről is azok a' nagy hadi készületek, mellyekről már a' minap tettünk volt egy két szóval emlékezetet. De a' mellyek az újabb Tudósítások szerént, egészen meg tsököntek. A' Sultán

nem

nem mozdult *Konstantzindopolzból*, *Drindapoly* felé; a' hová szándékozott volt mindenestől. Mert látta, a' mint írják, hogy egyedül csak a' maga jelen léte veheti eleit a' nép felzendülésének, mellynek a' nevedő drágaság, és a' szomorú hírek hallása mindenkori öltöne. Ertésére adta a' mostani nagy Vezér, úgymint a' ki Nemzetének természetét jól esméri, azt is, hogy késő már akkor akarni a' Törökbe újj lelket önteni, mikor egyszer el esett a' szive. Azért is (*Ukrajniából* írják) maga kezével írt a' Tsászárnak, a' nagy Vezérhez, hogy tudakoztassa meg H. *Potemkintől*, ha van e' neki hatalmas Tsászárnéjától arra, hogy maga fejétől belé erefzkedhesse a' békesfégről való tanácskozásba; és ha van: tehát kérje, hogy minél hamarébb kezdjenek ahoz hozzá. — A' nagy Vezér, mihellyt a' Tsászár Levelét vette, küldötte azt leg ottan H. *Potemkinhez Jassyba*, mellynek verelével a' Hertzeg azonnal izenetet tett *Pétervárosába*, 's a' fő Vezérnek meg jelentette, hogy bátran küldheti hozzá Deputátusfait, olly ajánlása mellett, hogy fegyveres Vitézeket is fog rendelni, kiknek óltalmok alatt bátorságossan jöhesse azok *Jassyba*. — Ez, meg is lett 's úgy hirtelik minden felől, hogy már folyna is a' Békesfégről való Trakta, mellyben részünkről B. *Thugutt* vagyon jelen. —

Költ Bétsben, Jan. 15. napj. 1790.

